

студентів до педагогічної діяльності як особистісно значущої цінності; залучення студентів до творчої професійно-педагогічно орієнтованої навчально-пізнавальної роботи.

Визначені педагогічні умови дозволяють забезпечити наступність та послідовність засвоєння професійних знань, умінь та навичок, а отже вивести навчально-виховний процес на якісно новий рівень; забезпечити всебічний розвиток особистості студента, підвищити спрямованість студентів на професійну педагогічну діяльність, а також виявити та розвивати педагогічну обдарованість майбутніх учителів.

Література

1. Власенко В.В. Вчителі – учні : психологія взаємних оцінних ставлень / В.В.Власенко. – К. : Освіта, 1995. – 154 с.
2. Грущенко Л.М. Формування професійно-орієнтованого ставлення до дисциплін психолого-педагогічного циклу у студентів економічного університету: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Людмила Миколаївна Грущенко. – К., 2007. – 243 с.
3. Даниленко Л.І. Формування та розвиток творчого потенціалу педколективу / Л.І.Даниленко // Рідна школа. – 1996. – № 10. – С.28-32.
4. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя / В.И.Загвязинский. – М. : Педагогика, 1987. – 159 с.
5. Казанцева І. Творча діяльність як засіб формування міцності знань / І.Казанцева // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С.26-28.
6. Клімов О.В. Формування творчої активності майбутніх викладачів практичного навчання при вивченні фахових дисциплін / О.В.Клімов // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 80. – 2010. – С.95-97.
7. Кутеева В.П. Личность и ее развитие в процессе обучения / В.П. Кутеева. – Саранск : Изд-во МГУ им. Н.П.Огарева, 1996. – 256 с.
8. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. / Уклад.: В.В.Яременко, О.М.Сліпушко. – К.: Аконті, 1999. – Т. 2. – 910 с.
9. Приходченко К.І. Формування творчого освітньо-виховного середовища в загальноосвітніх закладах гуманітарного спрямування: [навчальний посібник] / К.І.Приходченко. – Донецьк : Каштан, 2007. – 158 с.
10. Фастовец И.В. Формирование профессионально-педагогической направленности личности учителя: автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / И.В.Фастовец. – М., 1991. – 20с.

Анотація

У статті розглядаються педагогічні умови реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами в освітньо-виховному просторі вищого навчального закладу.

Аннотация

В статье рассматриваются педагогические условия реализации интегративного подхода к работе с педагогически одаренными студентами в образовательно-воспитательном пространстве вуза.

Summary

The article examines the pedagogical conditions of integrative approach to working with pedagogically gifted students in educational space of university.

Ключові слова: умова, педагогічна умова, педагогічно обдаровані студенти, професійна педагогічна діяльність.

Ключевые слова: условие, педагогическое условие, педагогически одаренные студенты, профессиональная педагогическая деятельность.

Key words: condition, pedagogical condition, pedagogically gifted students, professional teaching activities.

Подано до редакції 11.10.2011.

УДК 37. 322. 9

©2012

Гушко О.А.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Головним завданням освітньої політики України на сучасному етапі є забезпечення якості сучасної освіти на основі збереження її фундаментальності і відповідності актуальним та перспективним потребам особистості й держави. Вирішення цієї проблеми може бути знайденим шляхом аналізу сучасних і перспективних вимог до вищої освіти. Великого значення набуває вдосконалення змісту вищої освіти, трансформація навчального процесу відповідно до нових вимог сучасності та тенденцій науково-технічного прогресу.

Стратегічним напрямом реформування системи вищої освіти в Україні є пошук шляхів і засобів активізації навчального процесу, активне впровадження інформаційних технологій навчання з метою активізації навчального процесу. В умовах інформаційного суспільства виникає об'єктивна необхідність застосування нових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців. Сучасна вища школа повинна взяти на себе роль організатора і творця інформаційно-освітнього середовища, в якому здійснюватиметься підготовка студентів за існуючими у ньому напрямками і спеціальностями. Створене у ВНЗ інформаційно-освітнє середовище повинне бути згодом інтегроване в регіональний, а потім і глобальний інформаційно-освітній простір. При цьому необхідно спиратися

на державні освітні стандарти вищої професійної освіти нового покоління, міжнародні стандарти і технології електронного навчання.

Нині не викликає сумніву той факт, що в умовах інформатизації освіти змінюється парадигма педагогічної науки, структура і зміст освіти. Нові методи навчання, засновані на активних, самостійних формах одержання знань і роботі з інформацією, витісняють демонстраційні й ілюстративно-пояснювальні методи, широко використовувані традиційною методикою навчання, орієнтованою переважно на колективне сприйняття інформації. Паралельно відбувається процес використання програмних засобів і систем навчального призначення (пакетів програмних засобів навчального призначення) для підтримки традиційних методів навчання. При цьому програмним засобам (системам), що використовуються в навчальних цілях, передаються певною мірою виховні функції. Отже, кожна програма повинна будуватися відповідно до дидактичних принципів навчання, що визначають дидактичні вимоги до пакетів програмних засобів [9, с. 24].

Нові інформаційні технології можуть розглядатися як один із найважливіших засобів реалізації нових освітніх пріоритетів, таких як:

- фундаментальність освіти як виявлення сутнісних підстав і зв'язків між різноманітними процесами навколишнього світу, тобто інтеграція предметних освітніх ліній;
- цілісність освіти як упровадження єдиних циклів фундаментальних дисциплін з орієнтацією на міждисциплінарні зв'язки;
- орієнтація педагога на розвиток інтересів особи, індивідуалізацію освітнього процесу;
- орієнтація на нові форми організації пізнавальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

показує, що у вищих навчальних закладах питанню впровадження інформаційних технологій навчання приділяється особлива увага [5; 7; 8, 12-13]. Різні аспекти інформаційної підтримки освітнього процесу і педагогічної діяльності активно обговорюються у професійному співтоваристві і літературі. Слід зазначити роботи З.Абасова, А.Архипової, В.Беспалька, В.Боголюбова, Р.Бордовського, Ю.Брановського, Р.Гамізова, В.Колосова, М.Кларіна, В.Лазарева, Г.Левітаса, Б.Мартіросяна, Г.Селевко, В.Стрельнікова та ін. Вітчизняні вчені активно досліджують можливості окремих інформаційних технологій навчання, зокрема: електронного підручника (В.Заболотний, Л.Коношевський, Г.Лазарук, В.Лукін, Н.Соломчак, В.Сумський, Р.Тичук, А.Чертополох); Інтернету (Б.Бірюков, М.Купріянов, О.Окоєлов, О.Полат, Т.Полілова); комп'ютерних презентацій (А.Коломієць та ін.); CASE-технології BPWIN (С.Огнівенко); використання прикладних програм (Г.Величко, М.Горбатюк, А.Коломієць, В.Кордон, В.Корольок, В.Кухаренко, Є.Петрусенко, О.Рибалко, Н.Сиротенко, Г.Семенцов, Л.Костельна, С.Огнівенко, І.Чигур) та інші.

Оскільки нові інформаційні технології, будучи логічним продовженням ідей програмованого навчання і комп'ютерних технологій, перебувають у процесі свого розвитку, то семантичний зміст цього поняття, введений уперше академіком Г.Поспеловим, постійно продовжує набувати уточнення [6].

Так, у тлумачному словнику з інформаційної технології "Dictionary of Information Technology" зазначено, що інформаційна технологія – це отримання, оброблення, зберігання і передача графічної, текстової, цифрової, аудіо- і відеоінформації на основі мікроелектронних засобів обчислювальної техніки і зв'язку [15]. У тлумачному словнику з обчислювальної техніки "Dictionary of computing" під інформаційною технологією розуміють будь-яку форму технології, тобто будь-які засоби, що використовує людина для обробки інформації [14].

Пізніше, для того щоб підкреслити використання саме сучасних засобів обчислювальної техніки, інформатики і зв'язку, вводиться термін "нові інформаційні технології". Так, у книзі "Сучасні інформаційні технології" [11] під новими технологіями розуміється будь-який сучасний вид інформаційного обслуговування, організований на базі засобів обчислювальної техніки і зв'язку.

Один із відомих сучасних дослідників освітніх технологій Г.Селевко вважає комп'ютерні технології навчання лише процесами підготовки й передачі інформації об'єктові навчання (студенту), засобом здійснення яких є комп'ютер [10]. У той же час думка професора університету штату Пенсільванія Д.Джонассена про те, що технології повинні використовуватися студентами як інструменти побудови знань; студенти повинні навчатися за допомогою технології, а не з неї [3] є, на наш погляд, доцільним доповненням до цього визначення.

Саме тому під новими інформаційними технологіями навчання розуміємо цілісну систему, що є інтеграцією технічного, дидактичного, користувального і інформаційно-освітнього середовища, що забезпечує виконання послідовності спільних дій суб'єктів освітньої діяльності в умовах інформатизації освіти, спрямованих на досягнення проєктованих результатів навчання робочих кадрів.

Останніми роками об'єм ринку інформаційних технологій зростає, що, на думку учених, дозволяє констатувати настання ери інформаційного суспільства [12, с. 38].

Проте для того, щоб адаптуватися в інформаційному суспільстві і бути конкурентоздатним фахівцем, випускникові недостатньо на рівні відтворення засвоїти гігантський потік інформації або мати про неї хоча б віддалене уявлення. Саме тому як ніколи гостро постає питання про нові підходи до організації навчально-

пізнавальної діяльності студентів, яких необхідно навчати не тільки змістовним аспектам освітнього процесу, але й робити акцент на навчання їх специфічним прийомам навчально-пізнавальної діяльності, пов'язаним з індивідуальною і колективною діяльністю в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

Формулювання цілей статті... Маємо за мету розглянути новітні інформаційно-комунікаційні технології, що використовуються в організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Слід відмітити, що під організацією навчально-пізнавальної діяльності студентів в інформаційно-освітньому середовищі розуміють процес педагогічних дій, спрямованих на її формування, вдосконалення і систематизацію, таких, що організуються і регулюються викладачем у процесі досягнення цілей навчання у ВНЗ з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і умов середовища. Успішною організацією навчально-пізнавальної діяльності студентів можна назвати в тому випадку, якщо вона сприяє підвищенню пізнавальної мотивації, пізнавальної активності, самостійності, а також успішному засвоєнню інформації.

Навчально-пізнавальна діяльність, здійснювана в інформаційно-освітньому середовищі вищої школи, вимагає від студентів наявності високого рівня мотивації, самостійності, пізнавальної активності, свідомого розвитку відповідних інформаційно-технологічних умінь. Акцент у діяльності викладача, в цьому випадку, зміщується в організаційну, координаційну і консультативну сторону.

Основними компонентами інформаційно-освітнього середовища ВНЗ є:

- наочне середовище (зміст конкретної наочної області, адекватний цілям, завданням і змісту підготовки фахівців у ВНЗ);
- комунікаційно-технічне середовище (сукупність інформаційних технологій, технічних засобів і засобів зв'язку, орієнтованих на задоволення потреб учасників освітнього процесу і його науково- і навчально-методичний супровід);
- програмне середовище (сукупність програмних засобів для зберігання, оброблення, передачі навчальних матеріалів, що забезпечують оперативний доступ до них і взаємодію студентів і викладачів на користь досягнення цілей навчання);
- методичне середовище (інструкції, порядок користування, оцінка ефективності).

Окремим компонентом інформаційно-освітнього середовища ВНЗ виділяють організаційну структуру, що координує взаємодію всіх її підсистем.

Інформаційно-освітнє середовище ВНЗ складається з підсистем. Її компонентами є інформаційно-освітні середовища кафедр і окремих дисциплін. Під час створення інформаційно-освітніх середовищ кафедр і дисциплін доцільно використовувати технології електронного навчання, що базуються на конкретній технічній платформі. При виборі технічної платформи особлива увага приділяється таким аспектам:

- функціональність (наявність у системі набору функцій різного рівня, таких як форуми, чати, аналіз активності студентів, управління курсами, студентами й ін.);
- підтримка SCORM (The Sharable Content Object Reference Model – Посилальна модель спільно використовуваних об'єктів змісту навчального матеріалу). На сьогодні SCORM є еталоном, за допомогою якого перевіряється ефективність застосування набору окремих специфікацій і стандартів електронного навчання на практиці.
- система контролю (наявність системи, що дозволяє в режимі он-лайн оцінити знання, уміння, навички, активність студентів);
- модульність (можливість компонування модулів, які можуть бути використані на інших курсах);
- вартість (системи і витрат на її впровадження, розроблення курсів і супровід).

Виклад основного матеріалу дослідження... В Україні достатньо тривалий час ведеться політика розроблення й використання не лише окремих програм навчання за допомогою комп'ютера, а й автоматизованих навчальних систем, які є комплексом навчально-методичних матеріалів (демонстраційних, теоретичних, практичних, контролюючих) та комп'ютерних програм, що керують процесом навчання. Такими програмними продуктами є електронні варіанти навчально-методичних матеріалів (комп'ютерні презентації ілюстративного характеру, електронні словники-довідники і підручники, лабораторні практикуми з можливістю моделювання реальних процесів, програми-тренажери, тестові системи).

Розглянувши усі переваги і недоліки популярних у ВНЗ систем (ПРОМЕТЕЙ, Moodle, WebCT, АВАНТА й eLearning Server 3000), ми дійшли висновку, що найбільш прийнятною є система Moodle. Вона поширюється як програмне забезпечення з відкритими вихідними кодами під ліцензією GNU/GPL. Імпонує також той факт, що існує можливість безкоштовного використання системи, зміни її коду згідно з вимогами і потребами ВНЗ й інтеграції з іншими продуктами. Її застосування надає студентам широкі можливості: завдяки цій системі вони мають доступ до електронної бібліотеки навчальних і методичних матеріалів, опановують наукові проблеми, розроблення яких ще не завершено, обмінюються результатами з іншими студентами, що займаються дослідженням у цій ж галузі, здійснюють взаємодію з викладачами, спілкуються між собою. За допомогою комунікаційних технологій у межах системи Moodle беруть участь в заняттях і консультаціях у режимі он-лайн.

Для викладачів система надає можливість забезпечення функцій організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Так, адміністративна функція - забезпечує ієрархію користувачів та інших модулів системи, реєстрацію й облік користувачів, наділяє їх певними правами і обов'язками; організаційна - формує навчальні групи, відстежує навчально-пізнавальну діяльність групи в цілому і кожного студента окремо; контролююча – забезпечує отримання інформації для подальших педагогічних дій; статистична – здійснює збір і протоколювання даних про роботу в системі; ресурсна – на основі електронної бази даних електронної бібліотеки забезпечує накопичення, зберігання і видачу інформаційних ресурсів відповідно до прав і запитів користувачів. Викладачі, завдяки доступу до мереж телекомунікацій, не тільки істотно підвищують свою інформаційну озброєність, а й одержують унікальну можливість спілкуватися зі своїми колегами практично по всьому світові. Це створює ідеальні умови для професійних контактів, виконання спільної навчально-методичної і наукової роботи, обміну навчальними розробками, даними тощо.

Застосовується нова технологія неконтактної інформаційної взаємодії – віртуальна реальність (від англ. *virtual reality* – уявна реальність). Віртуальна реальність – це нова технологія неконтактної інформаційної взаємодії, що реалізується за допомогою комплексних мультимедіа – операційних середовищ, створює ілюзію безпосереднього входження в реальний час і присутності в ньому в стереоскопічно представленому “екранному світі” [2]. У таких системах безупинно створюється ілюзія місцезнаходження користувача серед об'єктів віртуального світу (віртуальні магазини, підприємства тощо).

У навчальних цілях технологію віртуальної реальності було вперше застосовано в США ще в 60-х роках минулого сторіччя, коли за допомогою спеціальних тренажерів пілоти освоювали способи керування літаком. У мережах системи “Віртуальна реальність” замість звичайного дисплея використовуються окуляри-телемонітори, в яких демонструються змінні картини подій віртуального світу. Управління здійснюється за допомогою реалізованого у вигляді “інформаційної рукавички” спеціального пристрою, що визначає напрям переміщення користувача серед об'єктів віртуального світу. Крім цього, використовуваним є пристрій створення і передачі звукових сигналів.

Перспективами використання системи “Віртуальна реальність” у сфері освіти є професійна підготовка майбутніх фахівців в областях, у яких необхідно стереоскопічно подавати досліджувані об'єкти.

Нові можливості інформатизації освіти відкрила в 90-і роки гіпертекстова технологія. Термін “гіпертекст” нині застосовується достатньо широко. Приставка “гіпер” (греч. *hyper*) означає “над, понад, по ту сторону”, і, відповідно, гіпертекст – це надтекст, що “піднявся” над звичайним текстом для того, щоб повести читача по той бік друкарської сторінки. Відмінна риса гіпертексту – наявність особливих зв'язків, гіперпосилань. Кожен із них – альтернативний шлях, що відводить читача в певному напрямі. Увесь спектр можливостей гіпертексту дозволяє розкрити саме комп'ютер, оскільки тут, для того, щоб здійснити вибір напряму, досить просто клацнути мишкою по тому елементу (тексту, малюнку, анімації), який є гіперпосиланням. Гіпертекстова технологія лежить в основі побудови Всесвітньої Павутини, електронних словників та енциклопедій, різних інформаційних систем. Але незалежно від сфери застосування гіпертекст завжди забезпечує можливість швидкого пошуку інформації шляхом прямого вибору [4, с. 43].

Вдале поєднання динаміки з допустимими обсягами переданої інформації забезпечують комп'ютерні слайди-фільми. Компанія Microsoft поширює програму PowerPoint, призначену для розроблення комп'ютерних слайдів-фільмів, причому її версія 7,0 є мережною. На відміну від звичайних слайдів комп'ютерні слайди-фільми мають засоби квазі-мультиплікації, що дозволяють істотно урізноманітнити динаміку показу комп'ютерних слайдів-фільмів. Слайди, як правило, супроводжуються звуком, музикою, містять фрагменти кінофільмів.

Поширення гіпертекстової технології стало своєрідним поштовхом до створення і широкого тиражування на компакт-дисках різноманітних електронних видань: підручників, довідників, словників, енциклопедій. Використання в електронних виданнях різних інформаційних технологій (навчальних систем, мультимедіа, гіпертексту) дає вагомим дидактичним перевагам електронній книзі порівняно з традиційною. Так, технологія мультимедіа допомагає створювати навчальне середовище з яскравим і наочним поданням інформації, здійснює інтеграцію значних обсягів інформації на єдиному носії. Гіпертекстова технологія спрощує навігацію і надає можливість вибору індивідуальної схеми вивчення матеріалу. Технологія інтелектуальних навчальних систем на основі моделювання процесу навчання доповнює підручник тестами, відслідковує і спрямовує траєкторію вивчення матеріалу, здійснюючи, таким чином, зворотний зв'язок.

Електронний підручник – це програмно-методичний комплекс, що забезпечує можливість освоєння навчального курсу або його розділів за допомогою комп'ютера. Безперечно, правильне й оптимальне використання електронного підручника дозволить отримати ряд переваг перед традиційними методами навчання, а відтак – підвищити ефективність навчально-виховного процесу [13].

Електронний підручник є автоматизованою навчальною системою, яка містить дидактичні, методичні, інформаційно-довідкові матеріали з навчальної дисципліни, а також програмне забезпечення, що дозволяє комплексно використовувати їх для самостійного одержання і контролю знань [1].

Аналіз літературних джерел показує, що більшість перших електронних навчальних видань становили собою електронні копії друкованих видань і, здебільшого, не враховували комп'ютерних можливостей подання матеріалу.

Однак останнім часом значна увага приділяється розробленню комп'ютерних підручників, що можна розглядати як спробу зробити серйозний крок до рішення проблеми створення підручників нового покоління. Для того, щоб електронний посібник щонайкраще відповідав пропонованим вимогам, необхідно, щоб він поєднував у собі функції підручника і викладача, довідково-інформаційного посібника і консультанта, тренажера і контролюючої рівень знань програми.

Для рішення цієї проблеми запропоновано використовувати системний підхід до створення електронних посібників. Системний підхід дозволяє не орієнтувати навчальний посібник на конкретну групу користувачів, але створювати його таким чином, що практично кожен міг їм скористатися. Залежно від потреб і вже наявних знань користувач сам вибирає матеріал для вивчення, його обсяг, технологію навчання.

Застосування системного підходу при створенні електронного посібника дозволяє розширити область застосування електронних посібників і коло потенційних користувачів. За рахунок включення до посібника блоку нових розробок, квазіполнотекстової і проблемно-орієнтованої баз даних, його можна використовувати більш тривалий час і актуальність його буде вищою.

Використання системного підходу до розроблення електронних навчальних посібників дозволяє зробити серйозний крок на шляху переходу від пізнавальної до прагматичної моделі освіти і сприяє рішення проблем створення посібників нового покоління, що дають можливість збільшити кількість користувачів, підвищити наочність подання матеріалу, використовувати електронний посібник тривалий час, звести до мінімуму витрати на пошук і добір літератури, здійснювати контроль отриманих знань тощо.

Електронний підручник дозволяє системно подати навчально-методичний матеріал, зробити його більш доступним для вивчення та відкритим для коректування і подальшого вдосконалення. Він допомагає студентам здійснювати самоконтроль засвоєння матеріалів із навчальної дисципліни, а викладачам – об'єктивно здійснювати поточний і підсумковий контроль успішності студентів. Розроблення та широке застосування електронних підручників допомагають технологічно забезпечити процес індивідуалізації навчання, вирішити проблему запровадження дистанційного навчання. Електронний підручник акумулює в собі основні навчально-методичні матеріали, необхідні викладачам для підготовки та проведення всіх видів і форм занять відповідно до нормативних вимог. Окрім того, він надає широкі можливості для самостійного вивчення навчальних тем, підготовки до занять і одержання додаткової інформації з конкретної навчальної дисципліни.

У навчальному процесі за допомогою електронного підручника користувач може:

- одержати дані про навчальну програму і тематичний план навчальної дисципліни, логіку вивчення тем і послідовність занять;
- наочно демонструвати дидактичний матеріал;
- проводити всі форми і види занять, застосовуючи комп'ютерну техніку;
- переглянути, вивчити чи повторити навчальний, методичний та інформаційний матеріал;
- мати доступ до різноманітних баз даних;
- одержати інформацію про рекомендовану навчальну, наукову і методичну літературу;
- здійснити в автоматичному режимі самоконтроль (з виставлянням оцінок) засвоєння змісту навчальних тем і дисципліни в цілому;
- одержати рекомендації з додаткового вивчення недостатньо засвоєних навчальних тем;
- одержати дані про деякі інформаційні технології, які можна застосувати в освітньому процесі;
- розмножити необхідні для проведення занять матеріали;
- індивідуально одержати методичні рекомендації щодо проведення тих чи інших форм занять.

Саме тому електронний підручник, у порівнянні з традиційними формами, методами і засобами навчально-методичного забезпечення, значно підвищує ефективність викладання навчальних дисциплін.

Усе більший розвиток знаходить ідея "комп'ютерного супроводу лекцій", коли в ході лекції застосовуються мультимедійні технології. Однак, прийшов час власне "електронної лекції", коли реалізується ідея індивідуалізації сприйняття і засвоєння лекційного матеріалу студентами на автоматизованому робочому місці. Студенти самостійно вивчають текст лекції з екранів дисплеїв. Головною функцією викладача протягом лекції у цьому випадку є загальний коментар. Якщо ж студенти не встигли або не змогли опанувати якийсь матеріал протягом лекції, вони мають змогу зробити це на індивідуальних консультаційних заняттях викладача зі студентами.

Висновки... Отже, як показує дослідження, використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності студентів, має цілком позитивні наслідки. Автоматизовані навчальні системи потребують подальшого розвитку та впровадження в навчальний процес. У перспективі вони, безсумнівно, мають відігравати головну роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів вищих навчальних закладів. Перспективи

подальшого розвитку в даному напрямі полягають насамперед у формулюванні вимог для виходу вищої школи на масове використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів. Сутність комп'ютера полягає в його універсальності, здатності до імітації; його багатofункціональність є запорукою того, що він може задовольнити безліч потреб викладача і студента. Він дозволяє формувати у студентів не лише знання, вміння і навички, а й розвивати особистість, задовольняти її пізнавальні інтереси. Використання інформаційних технологій у вищій школі змінює роль викладача і студента та їх взаємовідносини. Тому необхідне наукове обґрунтування багатопланового вдосконалення освіти на базі інформаційних технологій. Подальші дослідження мають здійснюватися в напрямі пошуку найбільш продуктивного інформаційного обслуговування потреб людини саме в навчально-педагогічному процесі. Успішне вирішення даної проблеми буде сприяти підвищенню якості й рівня доступності вищої освіти, інтеграції національної системи освіти в наукову, виробничу, соціально-суспільну та культурну інформаційну інфраструктуру світового співтовариства.

Література

1. Бирюков Б.М. Интернет-справочник по образованию / Б.М.Бирюков. – М.: Экзамен, 2002. – 480 с.
2. Гурье Л.И. Современные средства обучения в процессе повышения квалификации преподавателей вузов [Электронный ресурс] / Л.И.Гурье. – Режим доступа: <http://www.fcde.ru.de>.
3. Джонассен Д.Х. Компьютеры как инструменты познания, изучение с помощью технологии, а не из технологии / Д.Х.Джонассен // Информатика и образование. – 1996. – №4. – С. 117-131.
4. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: [Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / И.Г.Захарова. – М.: Издательский центр "Академия", 2003. – 192 с.
5. Кобзар О.Б. Напрямки оптимізації навчального процесу вищого навчального закладу / О.Б.Кобзар // – Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2002. – Вип. 34. – С. 10-18.
6. Поспелов Г.С. Искусственный интеллект – основа новой информационной технологии / Г.С.Поспелов. – М.: Наука, 1988. – 280 с.
7. Посторонко А.І., Попов В.В. Шляхи активізації навчального процесу у технічному вузі / А.І.Посторонко, В.В.Попов // Гуманізація навчально-виховного процесу. Збірник наукових праць. – Вип. XXIX – Слов'янськ, 2006. – С. 54-59.
8. Посторонко А.І. Система завдань, що визначає навчально-пізнавальну та практичну діяльність студентів у процесі навчання / А.І.Посторонко, О.В.Іванов, В.В. Попов // Матер. Міжнар. наук. конф. – Львів.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 1994. – С. 69-70.
9. Роберт И.В. Современные информационные технологии в обучении: дидактические проблемы; перспективы использования / И.В.Роберт. – М.: Школа Пресс, 1994. – 206 с.
10. Селевко Т.К. Современные образовательные технологии: [Учебное пособие] / Т.К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 255 с.
11. Свириденко С.С. Современные информационные технологии / С.С.Свириденко. – М.: Радио и связь, 1989. – 300с.
12. Советов Б.Я. Информационные технологии: учебник для вузов [Текст] / Б.Я.Советов, В.В.Цехановский. – [3-е изд., стер]. – М.: Высшая школа, 2006. – 263 с.
13. Федотова М.А. Формирование самостоятельной деятельности студентов в дидактической компьютерной среде / М.А. Федотова // Информатика и образование. – 2006. – №10. – С. 126-128.
14. Dictionary of Computing. Second Edition. Oxford University Press, 1986. – 416 p.
15. Dictionary of Information Technology. MacMillan Press, London, 1982. – 379 p.

Анотація

У статті розглянуто новітні інформаційні технології, що використовуються в організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Автор переконує, що інформаційні технології слід розглядати як один із найважливіших засобів реалізації нових освітніх пріоритетів. Прогнозується, що автоматизовані навчальні системи в перспективі відіграватимуть провідну роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів ВНЗ.

Аннотация

В статье рассмотрены новейшие информационные технологии, которые используются в организации учебно-познавательной деятельности студентов. Автор убеждает, что информационные технологии следует рассматривать как одно из важнейших средств реализации новых образовательных приоритетов. Прогнозируется, что автоматизированные обучающие системы в перспективе будут играть ведущую роль в учебно-познавательной деятельности студентов внз.

Summary

In the article the newest information technologies which are used in organization of educational-cognitive activity of students are considered. The author argues that it is necessary to regard information technologies as one of major

facilities of realization of new educational priorities. It's forecasted, that the automated teaching systems in a prospect will play a leading role in educational-cognitive activity of university students.

Ключові слова: інформаційні технології, новітні інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-освітнє середовище, навчально-пізнавальна діяльність студентів.

Ключевые слова: информационные технологии, новейшие информационно-коммуникационные технологии, информационно-образовательная среда, учебно-познавательная деятельность студентов вузов.

Key words: information technologies, newest of informatively-communication technologies, informatively-educational environment, educational-cognitive activity of students of institutes of higher.

Подано до редакції 11.09.2011.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. Скидан С.О.

УДК 338.147

©2012

Жигір В.І.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інноваційні перетворення сучасних освітніх установ різних рівнів, пов'язані з модернізацією освіти на засадах демократизації, глобалізації та динамізму, потребують керівника нової орієнтації, котрий здатен інтегрувати нові функції, цінності та пріоритети. Менеджера освіти мають вирізняти особливі вміння та навички, які характеризують його як організатора і професійного управлінця.

Головний напрям професійної діяльності менеджера освіти, незалежно від його рівня, – стабільне функціонування цілісної педагогічної системи, де якість навчально-виховного процесу спрямовано на виконання соціального замовлення суспільства. Саме тому педагогічна наука у цьому аспекті потребує реконструкції змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти на компетентнісній основі.

У нові державні стандарти вищої освіти закладена ідеологія інтерпретації змісту освіти "від результату": від показників професійної діяльності до формування відповідних професійних компетентностей. Отже, проблема обґрунтування й оновлення структури й змісту професійної компетентності менеджера освіти є сьогодні вельми актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... До проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців звертаються багато вітчизняних вчених: Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, І. Родигіна, С. Раков, О. Савченко, С. Трубачьова та ін.

Різні аспекти підготовки керівників навчально-виховних закладів як менеджерів освіти вивчали Л. Даниленко, Г. Єльнікова, В. Крижко, В. Маслов, В. Бондар, Є. Павлютенков, І. Підласий, О. Мармаза, В. Мельник, Л. Карамушка, Т. Шамова, та ін. Теоретико-практичні аспекти діяльності менеджерів освіти досліджували О. Виговська, М. Гриньова, М. Захаров, Л. Хоружа, Р. Шакуров та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті – на основі теоретичних досліджень обґрунтувати структуру професійної компетентності майбутнього менеджера освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження... У психолого-педагогічній науці існує низка перспективних теорій змісту освіти, які відповідають компетентнісному підходу. Найбільший потенціал в його реалізації, на думку багатьох учених, має концепція кльтуровідповідної побудови змісту освіти, розвинена науковим колективом під керівництвом І. Лернера, В. Краєвського, М. Скаткина. У даній теорії в якості основи конструювання змісту освіти розглядається соціокультурний досвід людства, основні елементи якого (досвід пізнавальної діяльності, досвід здійснення відомих способів діяльності, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісних відносин) найбільш ефективно сприяють реалізації компетентнісного підходу в освіті. Результатом засвоєння такого змісту має стати система ключових компетенцій та професійних компетентностей.

За компетентнісного підходу до змісту освіти також входять знання, способи та досвід репродуктивної й творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до світу, але при цьому основний акцент робиться на практичному оволодінні цим змістом. На відміну від традиційного підходу він відображає вимоги не лише до змісту освіти (що повинен знати, вміти і якими навичками володіти випускник у професійній діяльності), але і до поведінкової складової (мотивам, здібностям, застосовуванню знань, умінь і навичок щодо вирішення завдань професійної діяльності).

Менеджер освіти – це професія, тип діяльності, в основі якої лежить таке знання та людські здібності, завдяки яким можна здійснювати управління організацією та керівництво освітніми процесами. За своєю суттю діяльність менеджера освіти поліфункціональна. Він виконує функції організатора, адміністратора,